

**ความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2**

**IMPORTANCE OF COMPETENCIES SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
THE OFFICE OF SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

เฉลิมวิทย์ ฉิมตระกูล, ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ, สุชิน ม่วงมี

Chalermwit Chimtragoon, Saksit Khattiyasuwan, Suchin Muongmee

สถาบันรัชต์ภาคย์ Email : Drwit777@gmail.com

Received May 9, 2020; Revised June 19, 2020; Accepted August 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 135 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการพรรณานวาม

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ภาพรวมทุกด้านมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่มีระดับสูงสุด ได้แก่ สมรรถนะด้านเจตคติ รองมาเป็นด้านความสามารถ ด้านพฤติกรรมของบุคคล ด้านความรู้ และ ด้านทักษะเป็นระดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเรียงสมรรถนะจากทุกด้านทั้ง 60 สมรรถนะ พบว่า สมรรถนะสำคัญที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 7 สมรรถนะ ประกอบด้วย การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การส่งเสริมวินัย คุณธรรมจริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ การส่งเสริมพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรม การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษา การมีความซื่อสัตย์และโปร่งใส การมีความรับผิดชอบและกล้าตัดสินใจและการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามลำดับ จากผลการวิจัยจะเห็นว่า ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ดีด้วยการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งต้องส่งเสริมพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีวินัยคุณธรรมจริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะอีกด้วย สำคัญที่สุด คือ การเป็นคนดี แล้วตามมามีเป็นคนเก่งคือ มีความรู้ความสามารถ ส่วนทักษะมีความสำคัญลำดับสุดท้าย

คำสำคัญ : สมรรถนะ, ความสำคัญของสมรรถนะ, สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to study the importance level of competency of school administrators under the Office of Saraburi Primary Educational Service Area 2. Is survey research. Population The school administrators under the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, the academic year 2018 were 135 persons. The

instrument used in the research was a questionnaire. Analyze the data by using statistical computer software. To find the frequency, percentage, average, standard deviation by description.

The results of the research showed that Competency of school administrators under the Office of Saraburi Primary Educational Service Area 2, in all aspects, has a high level of importance. The highest mean was attitude performance. Next is the ability. The behavior of a person, Knowledge, and Skills is the last level. When considering the performance from all aspects of all 60 performance found that. Key competencies with the highest average of 7 competencies consist of Being a leader with morals and ethics first. Next is to promote discipline, morality, ethics, and unity among the faculty. Promoting the development of colleagues to have morals and ethics. Defining the vision and goals of education. Being honest and transparent. Being responsible and deciding. and Participatory management. Respectively. From the research results, it can be seen that The importance of school administrators in elementary education. Must have a good attitude By being a leader with morality and ethics. And must promote and develop colleagues to have discipline, morality, ethics, and unity among the group as well. The most important thing is to be a good person, followed by being a genius, having knowledge and ability. Skills are the last priority.

Keywords. : Competency, Importance of Competency, Competency of school Administrators.

บทนำ

การพัฒนา “คน” ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น สิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่ง คือ “การศึกษา” เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม การจัด การศึกษาว่าต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง ความสุข การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ ตลอดชีวิต (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) [สมศ.], 2557) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นอกจากนี่ยังได้บัญญัติความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการ การจัดการศึกษาให้ยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติมีการกระจายอำนาจ ไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาและประเภทการศึกษามีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูคณาจารย์และบุคลากร

ทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) [สมศ.], 2557)

ส่วนแนวคิดเรื่อง “สมรรถนะ” (competency) จึงมีความสำคัญและถือเป็นหัวใจของการบริหารทรัพยากรบุคคลในปัจจุบันทั้งในภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา จึงเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโดยผู้บริหารสถานศึกษาในยุคของการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ เนื่องจากสถานศึกษาเป็นหน่วยงานแรกที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนแก่ลูกบุตรหลาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำ (leader) ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะ 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านความสามารถ (Ability) ด้านทักษะ (Skills) ด้านเจตคติ (Attitude) ด้านพฤติกรรมของบุคคล (Personal Characteristics) (มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภา, 2548; McClelland, 1973, Spencer, L.M. and Spencer, S.M. 1993) ในปัจจุบันได้มีการนำระบบสมรรถนะมาประยุกต์ใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคลในด้านต่างๆทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมากขึ้น ซึ่งในการประยุกต์ใช้สมรรถนะนั้นองค์กรต้องกำหนดตัวแบบสมรรถนะของแต่ละกลุ่ม (กลุ่มงานหรือกลุ่มตำแหน่ง) ที่ต้องการให้ชัดเจนก่อน แล้วจึงปรับใช้สมรรถนะให้เป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรต้องการ เช่น เพื่อประกอบการสรรหา และคัดเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงาน การประเมินเพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อการเลื่อนตำแหน่งหรือเพิ่มเงินเดือน (ชัชรินทร์, 2550)

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้จากการศึกษามาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) ซึ่งกำหนดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ ที่เป็นสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารของ Mc Clelland, Spencer, Boyatzis, (Mc Clelland., 1973), Spencer, L.M. and Spencer, S.M., 1993, Boyatzis, R.E. 1982) นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย พัฒนาเป็นเครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี เขต 2 จำนวน 60 สมรรถนะ แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านความสามารถ (Ability) ด้านทักษะ (Skills) ด้านเจตคติ (Attitude) และด้านพฤติกรรมของบุคคล (Personal Characteristics) โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี เขต 2 มีโรงเรียน 2 ขนาด กระจายอยู่ในเขตพื้นที่ 5 อำเภอ คืออำเภอแก่งคอย อำเภอวกเหล็ก อำเภอวังม่วง อำเภอวิหารแดงและอำเภอหนองแคมีโรงเรียน จำนวน 135 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง 74 โรงเรียนขนาดเล็ก 61 โรงเรียน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นเพื่อให้มีความรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่ ในเรื่องสมรรถนะที่ผู้บริหารต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองเพื่อเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ตำแหน่งของตนเอง สมรรถนะในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับเพื่อนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ จากความแตกต่างทั้งขนาดของโรงเรียนและความเป็นอยู่ในชุมชนที่มีความแตกต่างทั้งทางกายภาพ วัฒนธรรม และสังคมชนบท ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ด้านความสามารถ (Ability) ด้านทักษะ (Skills) ด้านเจตคติ (Attitude) ด้านพฤติกรรมของบุคคล (Personal Characteristics) ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามบริบทการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2559)

บทความวิจัยนี้นำเสนอ ความสำคัญของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยนำมาจัดระดับความสำคัญของสมรรถนะที่จะส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการพัฒนาการศึกษาได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการวิจัย ดังนี้

ประชากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 135 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ครอบคลุมตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2548 นำมาสังเคราะห์เป็นกลุ่มสมรรถนะ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และด้านพฤติกรรมของบุคคล มีสมรรถนะย่อยทั้งหมด 60 สมรรถนะ

สถิติและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสำรวจสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สรรวจรายการ(checklist) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ประสบการณ์ในการเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา วุฒิต่างการศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ตามลำดับความสำคัญ

การหาค่าเฉลี่ย(Mean) ใช้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยสาระความรู้ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 จัดระดับจากน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด ตามค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารในระดับปานกลาง

40 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

1.51-2.50 หมายถึง เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

ระดับสมรรถนะในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถนะด้านเจตคติ มีระดับความสำคัญลำดับแรก(ค่าเฉลี่ย 4.45) รองมาเป็นด้านความสามารถ (ค่าเฉลี่ย 4.32) ด้านพฤติกรรมของบุคคล (ค่าเฉลี่ย 4.29) ด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.15) และด้านทักษะ (ค่าเฉลี่ย 4.15) ตามลำดับ(แสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม

(N=135)			
สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	μ	σ	ระดับความสำคัญ
ด้านเจตคติ	4.45	0.52	มาก
ด้านความสามารถ	4.32	0.51	มาก
ด้านพฤติกรรมบุคคล	4.29	0.60	มาก
ด้านความรู้	4.15	0.58	มาก
ด้านทักษะ	4.15	0.69	มาก
ภาพรวม	4.29	0.68	มาก

จากภาพรวมข้างต้น นำมาพิจารณาสมรรถนะแต่ละด้าน พบว่า สมรรถนะด้านเจตคติ (Attitude) เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญลำดับแรก(ค่าเฉลี่ย 4.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม(ค่าเฉลี่ย 4.61) รองมา คือ การส่งเสริมวินัยคุณธรรมจริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ(ค่าเฉลี่ย 4.60) และ การส่งเสริมพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.59)ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา(ค่าเฉลี่ย 4.04) (แสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านเจตคติ

(N=135)								
สมรรถนะของ ผู้บริหารด้านเจตคติ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	μ	σ	ระดับ ความสำคัญ
การเป็นผู้นำที่มี คุณธรรมจริยธรรม	78	43	4	0	0	4.61	0.54	มากที่สุด
การส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม และความสามัคคีใน หมู่คณะ	88	42	5	0	0	4.60	0.55	มากที่สุด

การส่งเสริมพัฒนาให้ ผู้ร่วมงานมีคุณธรรม และจริยธรรม	85	46	4	0	0	4.59	0.54	มากที่สุด
การส่งเสริมสนับสนุน การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อ การศึกษา	29	80	19	7	0	4.04	0.75	มาก
ภาพรวม						4.45	0.52	มาก

ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านความสามารถ (Ability) เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญรองมา ในภาพรวมมีความสำคัญระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมรรถนะด้านความสามารถ เรียงตามลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก 3 ลำดับแรก คือ การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.51) รองมา คือ มีระบบการบริหารและจัดการทรัพยากรภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย (4.35) และการจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารและกำหนดภารกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.31) ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.20) (แสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถ

(N=135)								
สมรรถนะของ ผู้บริหารด้าน ความสามารถ	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	μ	σ	ระดับ ความสำคัญ
การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของ การศึกษา	78	48	9	0	0	4.51	0.61	มากที่สุด
มีระบบการบริหารและ จัดการทรัพยากร ภายในสถานศึกษามี ประสิทธิภาพ	55	69	11	0	0	4.35	0.61	มาก
การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และกำหนดภารกิจ ของครูและบุคลากร ทางการศึกษาได้ เหมาะสม	42	89	4	0	0	4.31	0.52	มาก

42 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	34	60	41	0	0	4.02	0.74	มาก
ภาพรวม						4.32	0.51	มาก

ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านพฤติกรรมบุคคล(personal characteristics) เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญ ลำดับที่ 3 ในภาพรวมมีความสำคัญระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 4.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมรรถนะด้าน พฤติกรรมบุคคลเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ การมีความซื่อสัตย์และโปร่งใส(ค่าเฉลี่ย 4.59) รองมา คือ การมีความรับผิดชอบและกล้าตัดสินใจ(ค่าเฉลี่ย 4.56) และการเป็นแบบอย่างที่ดี(ค่าเฉลี่ย 4.39) ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การบริการประชาชนสัมพันธ์(ค่าเฉลี่ย 4.24) (แสดงในตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านพฤติกรรมบุคคล

(N=135)								
สมรรถนะของ ผู้บริหารด้าน พฤติกรรม	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	μ	σ	ระดับ ความสำคัญ
การมีความซื่อสัตย์ และโปร่งใส	96	24	15	0	0	4.59	0.66	มากที่สุด
การมีความรับผิดชอบ และกล้าตัดสินใจ	89	34	12	0	0	4.56	0.64	มากที่สุด
การเป็นแบบอย่างที่ดี	59	68	8	0	0	4.39	0.59	มาก
การบริการ ประชาชนสัมพันธ์	40	82	13	0	0	4.24	0.59	มาก
ภาพรวม						4.29	0.60	มาก

ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 ด้านความรู้ (knowledge) เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญลำดับที่ 4 ในภาพรวมมีความสำคัญ ระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมรรถนะด้านความรู้เรียงตามลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ การมีความรู้เรื่องการบริหารบุคคลและทีมงาน(ค่าเฉลี่ย 4.37) รองมา คือ การมีความรู้ เรื่องบริหารงบประมาณ(ค่าเฉลี่ย 4.30) และการนำความรู้ความเข้าใจหลักและทฤษฎีทางการบริหาร การศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา(ค่าเฉลี่ย 4.30) ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การมีความรู้ในเรื่องการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา(ค่าเฉลี่ย 4.00) (แสดงในตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้

(N=135)

สมรรถนะของผู้บริหารด้าน ความรู้	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	μ	σ	ระดับ ความสำคัญ
การมีความรู้เรื่องการบริหาร บุคคลและทีมงาน	52	78	5	0	0	4.37	0.55	มาก
การมีความรู้เรื่องบริหาร งบประมาณ	48	76	10	1	0	4.30	0.62	มาก
การนำความรู้ความเข้าใจ หลักและทฤษฎีทางการ บริหารการศึกษาไป ประยุกต์ใช้ในการบริหาร การศึกษา	58	57	18	2	0	4.30	0.72	มาก
การมีความรู้ในเรื่องการ จัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษา	25	82	21	7	0	4.00	0.74	มาก
ภาพรวม						4.15	0.58	มาก

ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านทักษะ (Skill) เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญลำดับสุดท้าย ในภาพรวมมีความสำคัญระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมรรถนะด้านความรู้เรียงตามลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 4.57) รองมา คือ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.40) และการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 4.34) ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย 3.97) (แสดงในตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ระดับความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทักษะ

(N=135)

สมรรถนะของ ผู้บริหารด้านทักษะ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	μ	σ	ระดับ ความสำคัญ
การบริหารแบบมีส่วนร่วม	89	37	8	1	0	4.57	0.62	มากที่สุด
การจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพของ สถานศึกษา	57	73	5	0	0	4.40	0.55	มาก
การจัดบุคลากรให้ เหมาะสมกับหน้าที่ที่	50	78	6	1	0	4.34	0.58	มาก

44 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

รับผิดชอบ								
การบริหารจัดการให้	60	59	15	1	0	4.34	0.71	มาก
เกิดกิจกรรมการ								
พัฒนาผู้เรียน								
การประเมินการใช้	34	60	34	7	0	3.97	0.83	มาก
เทคโนโลยีสารสนเทศ								
เพื่อนำมาปรับปรุงการ								
บริหารจัดการ								
ภาพรวม						4.15	0.69	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และด้านพฤติกรรมของบุคคล พบว่า

ในภาพรวมมีความสำคัญระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถนะด้านเจตคติ มีระดับความสำคัญลำดับแรก รองมาเป็นด้านความสามารถ ด้านพฤติกรรมของบุคคล ด้านความรู้ และด้านทักษะ สำคัญเป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การมีเจตคติที่ดี เป็นสิ่งสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา จะทำให้ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับ Mc Clelland (1973) กล่าวว่า สมรรถนะ เป็นคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล สามารถผลักดันให้บุคคลนั้นๆสร้างผลการปฏิบัติที่ดี หรือสร้างผลงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดของงานที่ตนเองรับผิดชอบ มี 5 ส่วน คือ ความรู้(Knowledge) ทักษะ(Skill) ความเห็นเกี่ยวกับตนเอง(Self-concept) บุคลิกลักษณะประจำตัวบุคคล(Traits) และแรงจูงใจ/เจตคติ(Motives) และ Hamlin (1990) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า คุณลักษณะที่เป็นสมรรถนะที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วย การมีเจตคติที่ดี มีความรู้ความสามารถในการบริหาร มีพฤติกรรมส่วนตัวที่สังคมยอมรับ

จากภาพรวมข้างต้น เมื่อพิจารณารายสมรรถนะจากทุกด้านทั้ง 60 สมรรถนะ พบว่า สมรรถนะสำคัญที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 7 สมรรถนะ ประกอบด้วย การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นลำดับแรก รองมา คือ การส่งเสริมวินัยคุณธรรมจริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ การส่งเสริมพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรม การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษา การมีความซื่อสัตย์และโปร่งใส การมีความรับผิดชอบและกล้าตัดสินใจ และ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามลำดับ จากผลการวิจัยจะเห็นว่า ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี ด้วยการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งต้องส่งเสริมพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีวินัยคุณธรรมจริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะอีกด้วย สำคัญที่สุด คือ การเป็นคนดี แล้วตามมาด้วยเป็นคนเก่ง คือ มีความรู้ความสามารถ ส่วนทักษะมีความสำคัญลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานเป็นผู้มีวินัยคุณธรรมจริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ ด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความโปร่งใส ที่จะส่งผลไปถึงการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษาให้บรรลุตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับสมรรถนะ ตามมาตรฐานทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐาน

ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของครูสภา(สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำเชิงคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นผู้ร่วมงานที่มีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม และธีระ รุญเจริญ และคณะ(2555) กล่าวว่า สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่พึงต่อการรองรับการปฏิรูปการศึกษาตามข้อบังคับของคุรุสภา ประกอบด้วย การเป็นผู้นำที่กล้าตัดสินใจและรับผิดชอบ เป็นแบบอย่างที่ดี ซื่อสัตย์ โปร่งใส และสนับสนุนส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะและปฐมพงศ์ ศุภเลิศ (2551) กล่าวว่าสมรรถนะที่ประสบความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ กล้าคิดกล้าทำเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนา และ Hamlin (1990) กล่าวว่า คุณลักษณะที่เป็นสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วย การมีภาวะผู้นำ การแสดงออกถึงความสนใจและมีส่วนร่วมกับทีมงาน มีบุคลิกลักษณะที่ดีในการจัดการองค์การ แสดงออกถึงการรักษามาตรฐานของงานโดยการติดตามอย่างใกล้ชิด ให้การช่วยเหลือบุคลากรเมื่อมีความจำเป็น ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้ร่วมงาน ปรัชญาหรือร่วมกันกับคณะทำงานในการตัดสินใจ ยอมรับความคิดเห็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สรุปความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้าน ผลการวิจัย ที่เป็นข้อสรุปที่สำคัญ พบว่าสมรรถนะด้านสำคัญมากที่สุด คือ ด้านเจตคติ รองมาเป็นด้านความสามารถ ด้านพฤติกรรมของบุคคล ด้านความรู้ และด้านทักษะ สำคัญเป็นลำดับสุดท้าย พิจารณารายสมรรถนะจากทุกด้าน สมรรถนะสำคัญมากที่สุด การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ การส่งเสริมวินัยคุณธรรมจริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ การส่งเสริมพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรม การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษา การมีความซื่อสัตย์และโปร่งใส การมีความรับผิดชอบและกล้าตัดสินใจ และ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามลำดับ

จากข้อสรุปที่สำคัญของผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการสรรหา คัดเลือกและแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการการวิจัยเรื่อง ความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ดังนี้

1. นำไปเป็นเกณฑ์ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา
2. นำไปเป็นข้อมูลประกอบการฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา
3. นำไปประยุกต์ใช้กับการสรรหา คัดเลือกและแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญที่สุด คือ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม และส่งเสริมพัฒนาวินัยคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

46 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการคัดเลือกสรรหาผู้บริหารสถานศึกษา โดยควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่ผ่านมาเพื่อนำเป็นข้อมูลประกอบการสัมภาษณ์ในการพิจารณาเข้ารับตำแหน่ง สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อต่อยอดจากการวิจัยครั้งนี้.

เอกสารอ้างอิง: Reference

- ชัชรินทร์ ชวนวัน. (2550). การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักการสมรรถนะ. วารสารสถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. 2(18), 3-6.
- ธีระ รุญเจริญและคณะ. (2555). การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต2. (2559). เอกสารประกอบการอบรม โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาสมรรถนะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2559). สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา. : ม.ป.ท.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.
- Boyatzis, R.E. (1982). *The Competent Manager*. New York: McGraw-Hill.
- Spencer, L.M. and Spencer, S.M. (1993). *Competence at work: Models for Superior Performance*. New York: John Wiley and Sons.

